

Powszechny Spis Rolny 2020 – wyniki wstępne w województwie opolskim

01.10.2021 r.

 10,4%

Spadek liczby gospodarstw
rolnych w porównaniu
z PSR 2010

Według wstępnych wyników Powszechnego Spisu Rolnego (PSR) w 2020 r., liczba gospodarstw rolnych ogółem wyniosła 25 tys. i zmniejszyła się o 10,4% w porównaniu z danymi uzyskanymi w Powszechnym Spisie Rolnym w 2010 r. Powierzchnia gruntów ogółem użytkowanych w gospodarstwach rolnych utrzymała się na poziomie z 2010 r. W analizowanym okresie zwiększyło się pogłowie drobiu i bydła, przy spadku pogłowia świń.

Wprowadzenie

Powszechny Spis Rolny (PSR) został przeprowadzony na terytorium Polski w okresie od 1 września do 30 listopada 2020 r., według stanu na dzień 1 czerwca 2020 r.

Spisem rolnym, jako badaniem pełnym, zostały objęte gospodarstwa rolne, których użytkownikami były osoby fizyczne (gospodarstwa indywidualne) oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej.

Gospodarstwa rolne

Wstępne wyniki PSR 2020 wykazały, że w województwie opolskim odnotowano spadek liczby gospodarstw rolnych w porównaniu z wynikami PSR 2010, przy jednoczesnym wzroście ich średniej powierzchni. Liczba gospodarstw rolnych w 2020 r. wynosiła 25 tys. i zdecydowaną ich większość stanowiły gospodarstwa indywidualne (98,8%, przeciętnie w kraju – 99,4%). W porównaniu z wynikami PSR 2010 liczba gospodarstw rolnych w województwie opolskim podobnie jak w pozostałych województwach zmniejszyła się. Spadek ten wyniósł 3 tys., tj. o 10,4% (przeciętnie w kraju – o 12,7%), natomiast największy wystąpił w województwie śląskim (o 23,3%), a najmniejszy w warmińsko-mazurskim (o 2,7%).

Liczba gospodarstw rolnych zmniejszyła się o 10,4% wobec 2010 r.

Tablica 1. Gospodarstwa rolne i średnia powierzchnia

Wyszczególnienie	2010	2020		
			2010=100	kraj=100
Gospodarstwa rolne w tys.	28	25	89,6	1,9
Średnia powierzchnia gruntów ogółem w ha	18,9	21,2	111,6	169,9
Średnia powierzchnia użytków rolnych w ha	18,0	20,3	112,3	181,9

Według wstępnych wyników PSR 2020 w odniesieniu do 2010 r. nastąpiły zmiany w strukturze gospodarstw rolnych według wielkości powierzchni. W ogólnej liczbie gospodarstw rolnych wzrósł udział jednostek największych obszarowo (o powierzchni powyżej 15 ha użytków rolnych) oraz najmniejszych (do 1 ha użytków rolnych), które w większości prowadzą intensywną produkcję roślinną i zwierzęcą (np. szklarnie, ферmy świń i drobiu). Można więc mówić o wzroście znaczenia gospodarstw ukierunkowanych na produkcję rynkową.

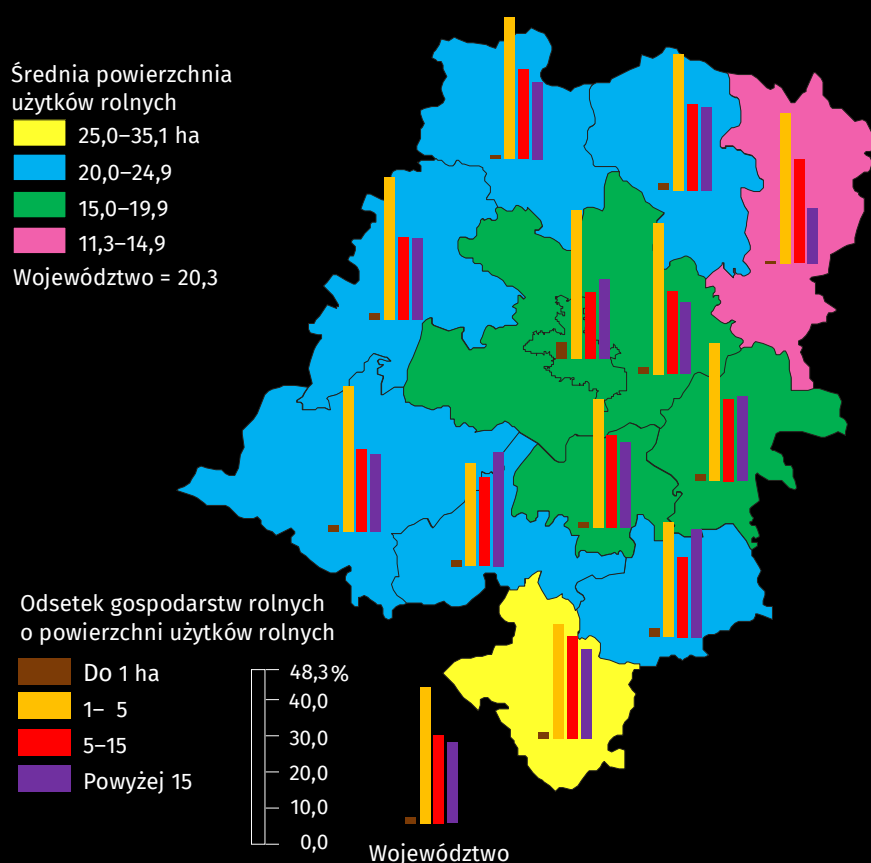
W strukturze gospodarstw rolnych przeważały nadal gospodarstwa o powierzchni do 5 ha użytków rolnych i ich udział utrzymał się na poziomie z 2010 r. (45,8%). Drugą grupę stanowiły gospodarstwa o powierzchni 5–15 ha użytków rolnych – 28,4% (spadek udziału o 2,8 p. proc. wobec 2010 r.), natomiast udział gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej użytków rolnych wzrósł i wyniósł 25,8% (wobec 23,0% w 2010 r.).

Tablica 2. Struktura gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych

Grupy obszarowe użytków rolnych	2010		2020	
	w tysiącach	w odsetkach	w tysiącach	w odsetkach
O g ół e m	28	100,0	25	100,0
Do 1 ha włącznie	0	1,5	0	1,9
1– 5 ha	13	44,3	11	43,8
5–10	6	20,5	5	18,7
10–15	3	10,7	2	9,7
15–20	2	6,4	1	5,6
20–50	3	11,6	3	12,7
50 ha i więcej	1	5,0	2	7,6

Wstępne wyniki PSR 2020 wykazały, że najczęściej gospodarstw rolnych w województwie opolskim odnotowano w powiecie oleskim, a następnie w nyskim i opolskim, a najmniej – w m. Opolu oraz w powiecie krapkowickim.

Mapa 1. Gospodarstwa i użytki rolne w 2020 r.

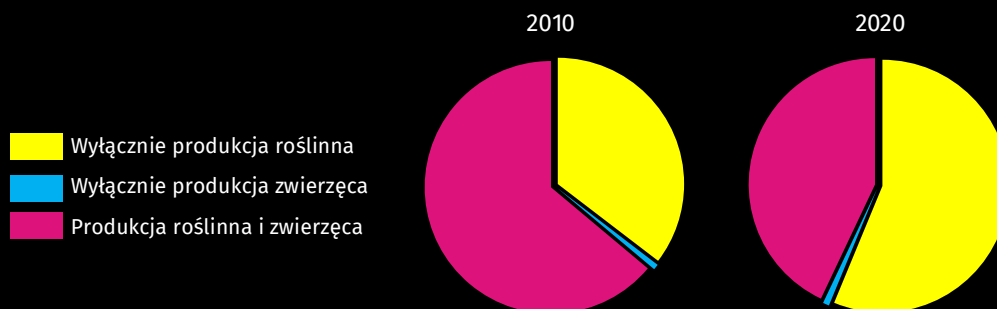

Wstępne wyniki PSR 2020 wskazują, że w województwie opolskim nastąpiły istotne zmiany również w strukturze gospodarstw ze względu na rodzaj prowadzonej produkcji rolniczej, co potwierdza obserwowane od lat procesy specjalizacji produkcji. W 2010 r. dominowały gospodarstwa prowadzące produkcję roślinną i zwierzęcą, natomiast w 2020 r. najczęściej było gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję roślinną. Omawiane gospodarstwa stanowiły 56,3% ogółu gospodarstw rolnych, podczas gdy w 2010 r. – 35,4%. Odsetek gospodarstw prowadzących zarówno uprawę roślin jak i chów zwierząt obniżył się

W 2020 r. ponad połowa (56,3%) gospodarstw prowadziła wyłącznie produkcję roślinną

z 63,9% do 43,0%. Odsetek gospodarstw prowadzących tylko produkcję zwierzęcą utrzymał się na podobnym poziomie (0,8% wobec 0,7%). Podobne tendencje obserwowano w pozostałych województwach w kraju.

Wykres 1. Struktura gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej

Analizując gospodarstwa prowadzące poszczególne rodzaje produkcji rolniczej należy zauważyć, że największą średnią powierzchnią użytków rolnych odnotowano w jednostkach prowadzących produkcję roślinną i zwierzęcą, tj. 22,2 ha wobec 18,7 ha w 2010 r.

Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów

Według wstępnych wyników PSR 2020 powierzchnia gruntów ogółem użytkowanych w gospodarstwach rolnych w województwie opolskim utrzymała się na poziomie z 2010 r. i wyniosła 539 tys. ha, podczas gdy przeciętnie w kraju zmniejszyła się o 3,5%. Utrzymanie wielkości powierzchni gruntów na poziomie z 2010 r., przy jednoczesnym spadku liczby gospodarstw rolnych przełożyło się na wzrost średniej powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego z 18,9 ha w 2010 r. do 21,2 ha w 2020 r. Przeciętnie w kraju średnia powierzchnia ogólna gospodarstwa rolnego wyniosła 12,4 ha wobec 11,3 ha w 2010 r.

Powierzchnia gruntów ogółem użytkowanych w gospodarstwach rolnych utrzymała się na poziomie 2010 r.

W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu w strukturze użytkowania gruntów udział powierzchni użytków rolnych w powierzchni ogólnej zwiększył się o 0,5 p. proc. Odnotowano przy tym stosunkowo wysoki wzrost udziału powierzchni zasiewów (o 2,5 p. proc.). Zmniejszył się natomiast udział użytków rolnych pozostałych – o 0,4 p. proc., lasów i gruntów leśnych oraz pozostałych gruntów po 0,3 p. proc.

Tablica 3. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych

Wyszczególnienie	Powierzchnia użytków rolnych				
	ogółem	w tym użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej			
		razem	pod zasiewami	łąki trwałe	pastwiska trwałe
w tysiącach hektarów					
2010	513	508	453	39	5
2020	516	513	467	39	4
2010=100					
2020	100,6	101,0	103,0	98,7	77,8
w odsetkach powierzchni użytków rolnych ogółem					
2010	100,0	99,0	88,3	7,7	1,1
2020	100,0	99,4	90,4	7,5	0,8

Areal użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w 2020 r. wyniósł 516 tys. ha i stanowił 95,8% (przeciętnie w kraju – 89,5%) ogólnej powierzchni gruntów w gospodarstwach rolnych. Pod tym względem województwo opolskie uplasowało się na 1 miejscu w kraju. Należy zauważyć, że w użytkowaniu gospodarstw indywidualnych znajdowało się 76,4% (przeciętnie w kraju – 91,2%) powierzchni użytków rolnych.

Wstępne dane PSR 2020 wskazują, że w minionym dziesięcioleciu powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych zwiększyła się o 3 tys. ha (o 0,6%), w tym powierzchnia zasiewów o 14 tys. ha (o 3,0%). Zmniejszyła się natomiast powierzchnia gruntów ugorowanych o 6 tys. ha (o 76,1%), upraw trwałych o ok. 1 tys. ha (o 31,3%), pastwisk trwałych – o 1 tys. ha (o 22,2%) oraz łąk trwałych – o 1 tys. (o 1,3%).

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2020 r. wyniosła 513 tys. ha, tj. 99,4% użytków rolnych ogółem (w 2010 r. – 99,0%). W strukturze użytków rolnych w dobrej kulturze największy udział (90,9%) stanowiła powierzchnia pod zasiewami, która zajmowała 467 tys. ha.

Obserwowany spadek liczby gospodarstw rolnych, przy wzroście powierzchni użytków rolnych, znalazł swoje odzwierciedlenie we wzroście średniej powierzchni użytków rolnych przypadającej na 1 gospodarstwo rolne o 12,3%, tj. z 18,0 ha w 2010 r. do 20,3 ha w 2020 r. (przeciętnie w kraju z 9,8 ha do 11,1 ha). Pod względem średniej powierzchni użytków rolnych województwo opolskie uplasowało się na 4 miejscu w kraju. Największą średnią powierzchnią użytków rolnych przypadających na 1 gospodarstwo rolne odnotowano w województwie zachodniopomorskim (30,9 ha), a najmniejszą w małopolskim (4,3 ha). W przekroju terytorialnym województwa opolskiego najwyższa średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo była w powiecie głubczyckim, a najniższa w oleskim.

Ogólna powierzchnia zasiewów w gospodarstwach rolnych w 2020 r. wyniosła 467 tys. ha i była większa o 3,0% w porównaniu z 2010 r. (przeciętnie w kraju – o 3,6%). Udział powierzchni zasiewów w powierzchni gruntów ogółem wyniósł 86,6%, tj. więcej o 2,5 p. proc. w stosunku do 2010 r. Pod tym względem województwo opolskie uplasowało się na 1 miejscu w kraju.

Udział powierzchni głównych upraw rolnych w ogólnej powierzchni zasiewów przedstawiał się następująco:

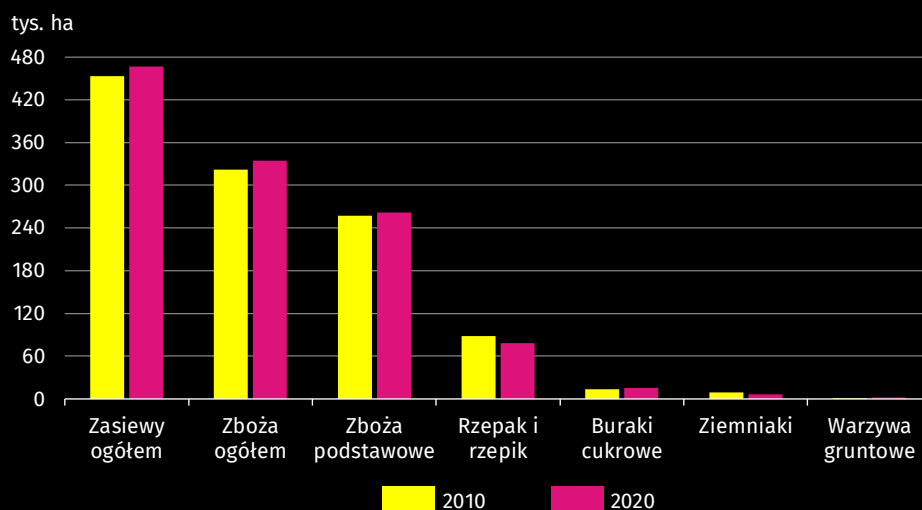
- zboża ogółem (tj. zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi oraz gryka, proso, inne zbożowe łącznie z kukurydzą na ziarno) – 71,8% (przeciętnie w kraju – 69,0%),
- zboża podstawowe (tj. pszenica, żyto, jęczmień, owies, pszenżyto) – 56,2% (53,8%),
- rzepak i rzepik – 16,6% (9,1%),
- buraki cukrowe – 3,3% (2,3%),
- ziemniaki – 1,3% (2,1%),
- warzywa gruntowe – 0,4% (1,3%).

W 2020 r. średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym wyniosła 20,3 ha i była o 12,3% większa niż w 2010 r.

Powierzchnia zasiewów w gospodarstwach rolnych zwiększyła się o 3,0% w porównaniu z PSR 2010

W 2020 r., podobnie jak w 2010 r. w strukturze zasiewów dominującą uprawą były zboża ogółem

Wykres 2. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów

Porównując wyniki PSR 2020 z poprzednim spisem rolnym można zaobserwować pewne zmiany w strukturze zasiewów poszczególnych upraw. W odniesieniu do 2010 r. zwiększyła się powierzchnia uprawy:

- warzyw gruntowych – o 1 tys. ha (o 111,3%), przy wzroście udziału w ogólnej powierzchni zasiewów o 0,2 p. proc.,
- buraków cukrowych – o 1 tys. ha (o 5,1%), przy wzroście udziału w ogólnej powierzchni zasiewów o 0,1 p. proc.,
- zbóż ogółem – o 13 tys. ha (o 4,0%), przy wzroście udziału w ogólnej powierzchni zasiewów o 0,7 p. proc.,
- zbóż podstawowych – o 6 tys. ha (o 2,2%), przy spadku udziału w ogólnej powierzchni zasiewów o 0,5 p. proc.

W porównaniu z wynikami spisu rolnego z 2010 r. zmniejszenie powierzchni uprawy odnotowano natomiast w przypadku:

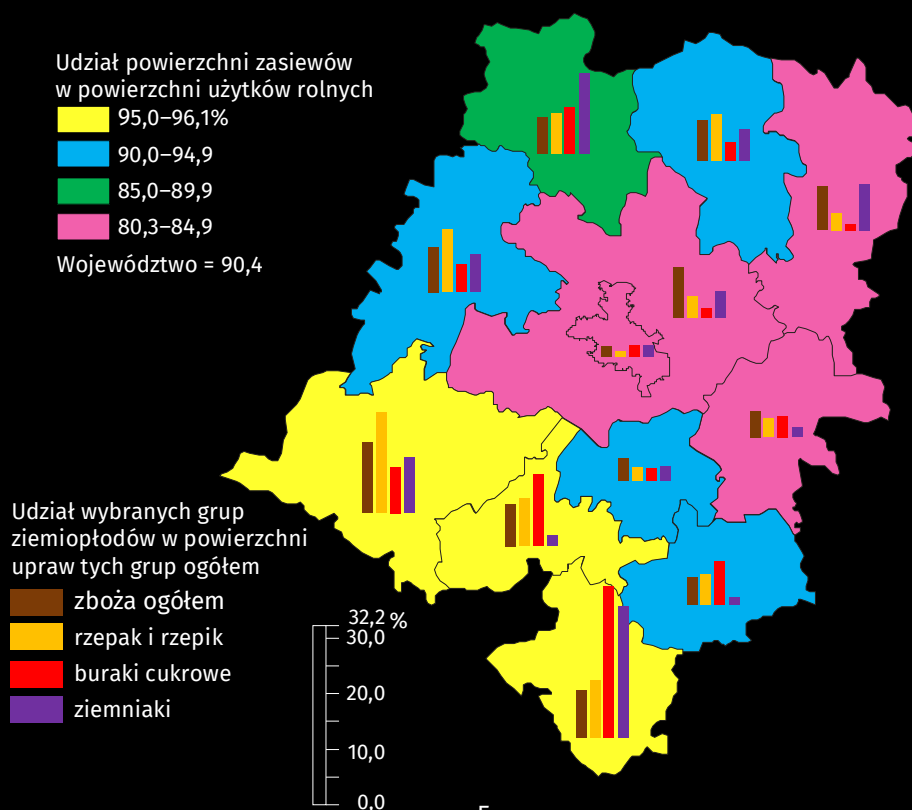
- ziemniaków – o 3 tys. ha (o 31,7%), przy spadku udziału w ogólnej powierzchni zasiewów o 0,6 p. proc.,
- rzepaku i rzepiku – o 10 tys. ha (o 11,5%), przy spadku udziału w ogólnej powierzchni zasiewów o 2,7 p. proc.

Gospodarstwa rolne w województwie opolskim posiadały w 2020 r.:

- 4,5% krajowej powierzchni zasiewów zbóż ogółem (wzrost względem 4,2% notowanego w 2010 r.),
- 4,5% krajowej powierzchni zasiewów zbóż podstawowych (wzrost względem 4,2% notowanego w 2010 r.),
- 2,6% krajowej powierzchni uprawy ziemniaków (wzrost względem 2,3% notowanego w 2010 r.),
- 6,2% krajowej powierzchni uprawy buraków cukrowych (spadek względem 7,0% notowanego w 2010 r.),
- 7,9% krajowej powierzchni zasiewów rzepaku i rzepiku (spadek względem 9,3% notowanego w 2010 r.),
- 1,4% krajowej powierzchni warzyw gruntowych (wzrost względem 0,7% notowanego w 2010 r.).

Powierzchnia zasiewów stanowiła 90,4% (przeciętnie w kraju – 73,2%) powierzchni użytków rolnych. W przekroju terytorialnym województwa opolskiego najwyższy udział powierzchni zasiewów w ogólnej powierzchni użytków rolnych odnotowano w powiecie głubczyckim, a najniższy w strzeleckim.

Mapa 2. Powierzchnia zasiewów w 2020 r.

W 2020 r. największym udziałem w wojewódzkiej powierzchni zasiewów zbóż ogółem charakteryzowały się powiaty: nyski i opolski odpowiednio: 15,0% i 10,9%. Najmniejszy odsetek zanotowano w m. Opolu (2,4%) oraz powiecie krapkowickim (4,9%).

W wojewódzkiej powierzchni uprawy ziemniaków największy udział miały powiaty: głubczycki (28,1%) i namysłowski (17,3%). Najmniejszy odsetek ziemniaków zarejestrowano w powiatach: kędzierzyńsko-kozielskim (1,6%) i strzeleckim (2,2%).

Największy udział w wojewódzkiej powierzchni uprawy buraków cukrowych odnotowano w powiecie głubczyckim – 32,2% oraz prudnickim – 15,4%, a najmniejszy w powiecie oleskim – 1,3% oraz opolskim – 2,0%.

Udział rzepaku i rzepiku w wojewódzkiej powierzchni tej uprawy osiągnął najwyższe wartości w powiatach: nyskim – 21,6% i brzeskim – 13,4%, natomiast najniższe w m. Opolu – 1,3% oraz powiecie krapkowickim – 3,0%.

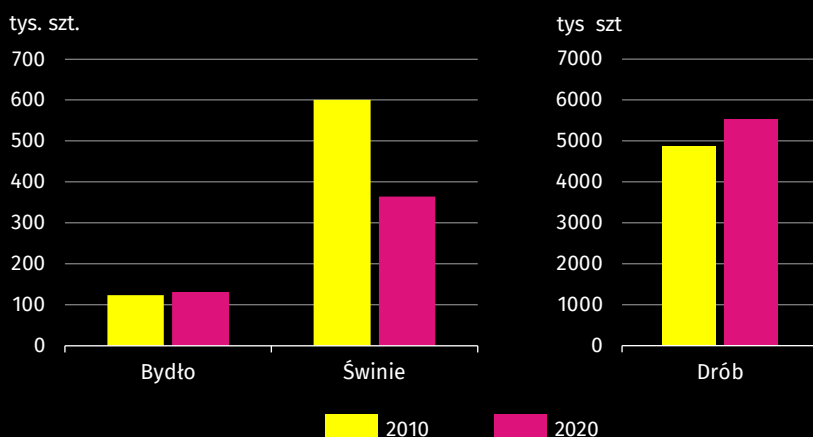
W uprawie warzyw gruntowych dominowały powiaty: nyski z udziałem w ogólnej powierzchni uprawy warzyw wynoszącym 30,5% oraz głubczycki – 12,9%. Niewielki odsetek w wojewódzkiej powierzchni warzyw gruntowych odnotowano natomiast w powiatach: kędzierzyńsko-kozielskim – 1,0% i prudnickim – 1,4%.

Zwierzęta gospodarskie

Według wstępnych wyników PSR 2020, pogłowie podstawowych gatunków zwierząt gospodarskich w gospodarstwach rolnych wyniosło:

- bydła – 131 tys. szt., w tym krów – 45 tys. szt.,
- świń – 364 tys. szt., w tym loch – 32 tys. szt.,
- drobiu – 5537 tys. szt., w tym kur niosek – 1154 tys. szt.

Wykres 3. Pogłowie zwierząt gospodarskich

W porównaniu z wynikami spisu przeprowadzonego w 2010 r. odnotowano istotny wzrost pogłowia drobiu ogółem – o 13,4% (przeciętnie w kraju – o 29,4%), w tym kur niosek – o 22,0% (o 7,8%). Wzrost, chociaż w mniejszej skali wystąpił również w przypadku pogłowia bydła – o 6,8% (przeciętnie w kraju – o 9,8%), przy spadku liczebności stada krów – o 5,8% (o 6,4%). W ciągu dekady 2010–2020 odnotowano natomiast głęboki spadek pogłowia świń – o 39,5% (przeciętnie w kraju – o 26,8%), w tym loch – o 44,3% (o 42,8%).

W porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost pogłowia drobiu i bydła, przy spadku pogłowia świń

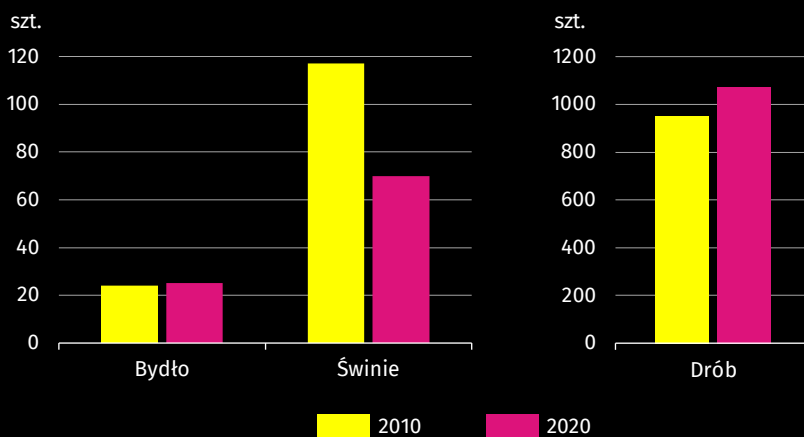
W 2020 r. gospodarstwa rolne w województwie opolskim utrzymywały:

- 2,1% krajowego pogłowia bydła, w tym 1,8% pogłowia krów,
- 3,3% krajowego pogłowia świń, w tym 3,9% pogłowia loch,
- 2,5% krajowego pogłowia drobiu ogółem, w tym 2,1% pogłowia kur niosek.

W 2020 r., podobnie jak w 2010 r. udział pogłowia utrzymywanego w gospodarstwach indywidualnych w pogłowie ogółem był dominujący i kształtował się na poziomie:

- bydła – 78,6% wobec 73,7% w 2010 r.,
- świń – 98,3% wobec 89,9% w 2010 r.,
- drobiu – 92,6% wobec 91,8% w 2010 r.

Wykres 4. Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. wyniosła 25 szt. wobec 24 szt. w 2010 r. (przeciętnie w kraju 43 szt. wobec 39 szt.). W tym samym czasie obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych obniżyła się o 47 szt. i ukształtowała się na poziomie 70 szt. (przeciętnie w kraju odpowiednio: o 27 szt. i 76 szt.) W przypadku drobiu ogółem omawiany wskaźnik wyniósł 1072 szt. wobec 952 szt. w 2010 r. (przeciętnie w kraju 1537 szt. wobec 1173 szt.).

Duże zróżnicowanie w obsadzie zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych jest widoczne w przekroju terytorialnym. W 2020 r. największą obsadę bydła na 100 ha użytków rolnych odnotowano w województwie podlaskim (98 szt.), a najmniejszą w województwie dolnośląskim (12 szt.). W przypadku trzody chlewnej najwyższy wskaźnik wystąpił w województwie wielkopolskim (176 szt.), a najniższy – w województwach dolnośląskim i podkarpackim (po 24 szt.). W przekroju terytorialnym województwa opolskiego najwyższa obsada bydła wystąpiła w powiecie strzeleckim (54 szt.) oraz kędzierzyńsko-kozielskim i oleskim (po 40 szt.), a najniższa w brzeskim i namysłowskim (po 9 szt.) oraz nyskim (10 szt.). Największą obsadę świń na 100 ha użytków rolnych natomiast odnotowano w powiecie prudnickim (170 szt.) oraz krapkowickim i strzeleckim (140 szt.), a najmniejszą w nyskim (13 szt.), głubczyckim (14 szt.) oraz brzeskim (17 szt.).

Nawożenie roślin

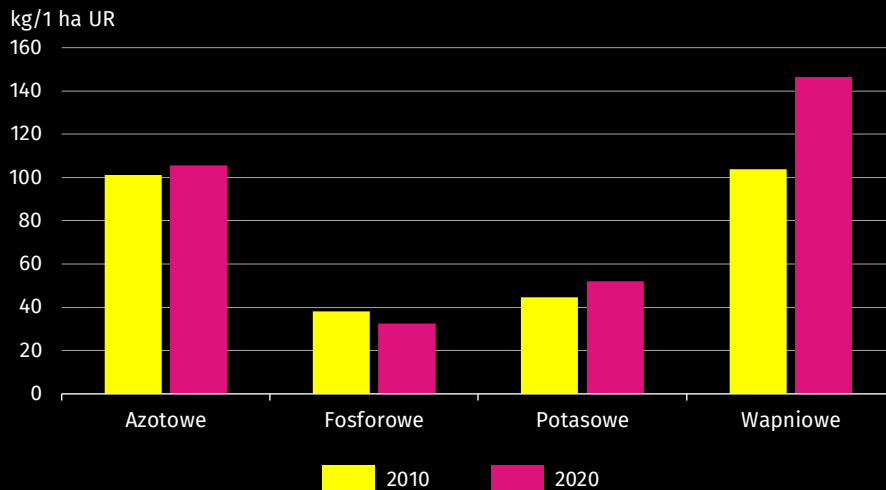
Działania związane z realizacją programów rolno-środowiskowych wpływają na zasadne stosowanie nawozów mineralnych i wapniowych w produkcji rolniczej. Obserwowane różnice w poziomie zużycia nawozów mineralnych i wapniowych spowodowane są regionalnym zróżnicowaniem intensywności produkcji roślinnej.

Według wstępnych wyników PSR 2020, zużycie nawozów mineralnych (azotowych, fosforowych i potasowych – NPK), w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. wyniosło 98 tys. ton i było o 4,3% większe niż w 2010 r. (przeciętnie w kraju – o 10,2%). W odniesieniu do 2010 r. zwiększyło się zużycie nawozów azotowych i potasowych (odpowiednio o 5,3% i o 17,3%), przy spadku zużycia nawozów fosforowych (o 13,7%). Udział województwa w krajowym zużyciu nawozów mineralnych wyniósł 5,0% i w porównaniu z 2010 r. zmniejszył się o 0,3 p. proc.

W badanym okresie gospodarstwa rolne zużyły 76 tys. ton nawozów wapniowych, tj. o 41,9% więcej niż w tym samym czasie w 2010 r. (przeciętnie w kraju – o 126,8%). Na wzrost zużycia nawozów wapniowych miał wpływ m.in. wprowadzony w 2019 r. „Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie”, mający na celu wsparcie działań regeneracyjnych gleb zakwaszonych w wyniku oddziaływania czynników antropogenicznych. Mimo istotnego wzrostu zużycia nawozów wapniowych udział województwa w krajowym zużyciu nawozów wapniowych zmniejszył się z 9,0% w 2010 r. do 5,6% w 2020 r., co było skutkiem szybszego wzrostu zużycia tego rodzaju nawozów przeciętnie w kraju.

W odniesieniu do 2010 r. obserwowano istotny wzrost zużycia nawozów wapniowych

Wykres 5. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych

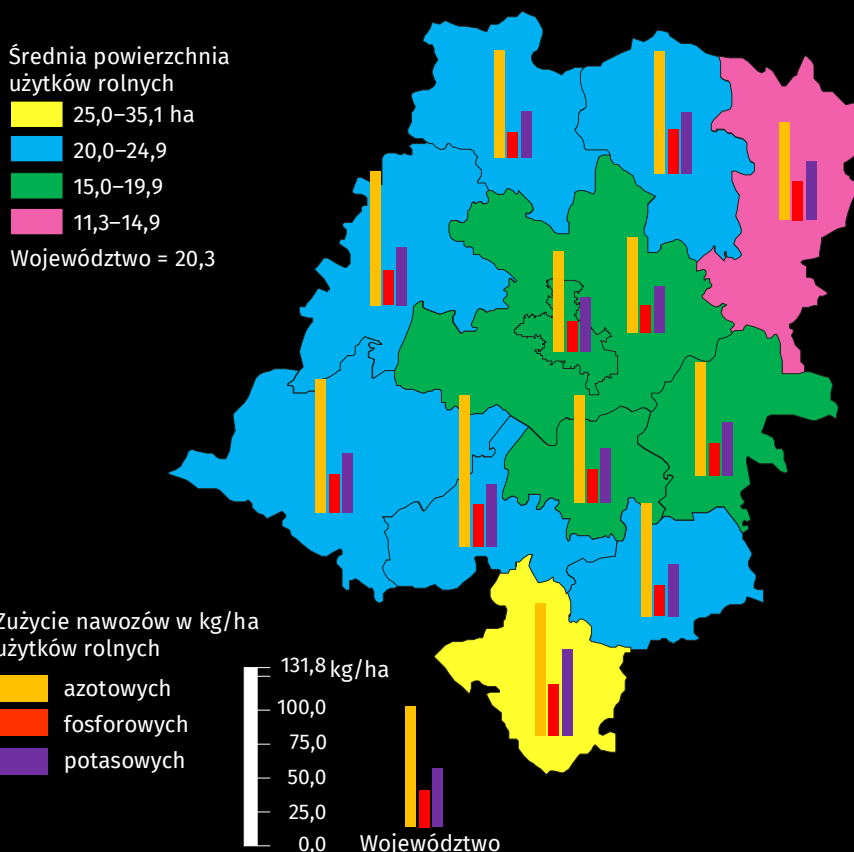
W województwie opolskim nawożenie mineralne i wapniowe w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych ogółem, podobnie jak w 2010 r., było najwyższe w skali kraju.

W 2020 r. na 1 ha użytków rolnych ogółem zużyto przeciętnie 190,2 kg NPK (przeciętnie w kraju – 132,9 kg NPK), tj. o 3,7% więcej niż w 2010 r. (o 11,5%). Zużycie nawozów azotowych wynosiło 105,7 kg/ha użytków rolnych, a nawozów potasowych – 51,9 kg/ha użytków rolnych i zwiększyło się w odniesieniu do 2010 r. odpowiednio o 4,7% i o 16,6%. Pod uprawy zastosowano także 32,6 kg/ha użytków rolnych nawozów fosforowych, jednak ich zużycie w porównaniu z wynikami spisu w 2010 r. uległo zmniejszeniu o 14,2%.

Zużycie wapna nawozowego zwiększyło się o 41,0% (przeciętnie w kraju – o 129,4%) i wynosiło 146,5 kg/ha użytków rolnych (91,3 kg/ha użytków rolnych). Mimo istotnego wzrostu nawożenia wapniowego, jego poziom pozostaje nadal niewystarczający z uwagi na wysoki stan zakwaszenia gleb.

W województwie opolskim odnotowano najwyższe w kraju zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych

Mapa 3. Powierzchnia użytków rolnych i zużycie nawozów w 2020 r.

W przekroju terytorialnym województwa opolskiego zużycie nawozów mineralnych przekraczające 200 kg/ha użytków rolnych odnotowano w powiatach: głubczyckim, prudnickim, nyskim, brzeskim i kluczborskim. Nawozy wapniowe w największej ilości (ponad 150 kg/ha użytków rolnych) zużyto w powiatach: brzeskim, głubczyckim, nyskim i prudnickim.

Ciągniki i maszyny rolnicze

W latach 2010–2020 obserwowano zmiany w wyposażeniu gospodarstw rolnych w podstawowe maszyny rolnicze, co było wynikiem przede wszystkim postępującej specjalizacji produkcji rolnej i jednocześnie zachodzącego procesu modernizacji gospodarstw rolnych.

Według wstępnych wyników PSR 2020 w gospodarstwach rolnych spisano 35 tys. szt. ciągników, tj. o 7,3% mniej niż w 2010 r. (przeciętnie w kraju – o 2,1% więcej). Przeciętnie każde gospodarstwo rolne w województwie opolskim miało na wyposażeniu jeden ciągnik.

Większa skala spadku liczby gospodarstw rolnych niż ciągników spowodowała, że przeciętna liczba ciągników przypadająca na 100 gospodarstw rolnych zwiększyła się z 131,9 w 2010 r. do 136,4 w 2020 r. (przeciętnie w kraju z 94,0 do 109,9). Więcej ciągników w przeliczeniu na 100 gospodarstw rolnych odnotowano w województwach: kujawsko-pomorskim (146,6) i podlaskim (141,0). W przekroju terytorialnym województwa opolskiego najwyższe wskaźniki wyposażenia gospodarstw w ciągniki obserwowano w powiatach: prudnickim (174,0 ciągniki na 100 gospodarstw), kędzierzyńsko-kozielskim (169,2) i głubczyckim (157,3).

Przy zmniejszonej liczbie gospodarstw i jednoczesnym wzroście powierzchni użytków rolnych, średnia powierzchnia przypadająca na 1 ciągnik zwiększyła się w porównaniu z wynikami poprzedniego spisu z 13,7 ha użytków rolnych do 14,9 ha użytków rolnych (przeciętnie w kraju zmniejszyła się odpowiednio z 10,5 ha użytków rolnych do 10,1 ha użytków rolnych). W 2020 r. największą średnią powierzchnię użytków rolnych ogółem przypadającą na 1 ciągnik odnotowano w województwie zachodniopomorskim (29,4 ha), a najmniejszą – w województwie małopolskim (5,2 ha).

Tablica 4. Ciągniki i maszyny rolnicze

Lata	Ciągniki	Kombajny			Opryskiwacze polowe
		zbożowe	buraczane	ziemniaczane	
W tysiącach sztuk					
2010	38	7	2	3	13
2020	35	6	1	1	11
2010=100					
2020	92,7	89,8	33,4	55,0	85,4
Na 100 gospodarstw rolnych					
2010	131,9	24,2	7,1	9,5	46,3
2020	136,4	24,3	2,6	5,8	44,1

Na stan wyposażenia gospodarstw w maszyny rolnicze miały wpływ m.in. zmiany zachodzące w strukturze powierzchni upraw głównych ziemiopłodów, postępujący proces specjalizacji gospodarstw oraz coraz częstsze korzystanie z maszyn będących własnością innych gospodarstw, spółdzielni lub firm usługowych.

W województwie opolskim w strukturze powierzchni zasiewów od lat przeważa uprawa zbóż (ok. 70%). W odniesieniu do 2010 r. na podobnym poziomie utrzymała się liczba kombajnów zbożowych przypadająca na 100 gospodarstw rolnych (24 szt.). Omawiany wskaźnik, zarówno w 2010 r., jak i 2020 r. wyraźnie przekraczał przeciętną w kraju (odpowiednio 10 szt. i 13 szt.) oraz był najwyższy wśród województw. W przekroju terytorialnym województwa opolskiego

W porównaniu z wynikami spisu w 2010 r. obserwowano zmiany w wyposażeniu gospodarstw rolnych w podstawowe maszyny rolnicze

W województwie opolskim odnotowano najwięcej kombajnów zbożowych w przeliczeniu na 100 gospodarstw rolnych

ponad 25 kombajnów zbożowych na 100 gospodarstw odnotowano w powiatach: prudnickim, kędzierzyńsko-kozielskim, krapkowickim, strzeleckim i głubczyckim.

Przy wzroście powierzchni uprawy buraków cukrowych i utrzymującej się tendencji spadkowej w powierzchni ziemniaków odnotowano, podobnie jak przeciętnie w kraju, zmniejszenie liczby kombajnów do zbioru tych ziemniaków. W 2020 r. na 100 gospodarstw rolnych przypadało 2,6 szt. kombajna buraczanego (przeciętnie w kraju – 0,8 szt.) i 5,8 szt. kombajna ziemniaczanego (4,5 szt.), podczas gdy w 2010 r. odpowiednio: 7,1 szt. (1,8 szt.) i 9,5 szt. (5,3 szt.).

Zmniejszeniu uległo również wyposażenie gospodarstw rolnych w opryskiwacze polowe. W spisie ujęto ogólną liczbę opryskiwaczy, która może obejmować nie tylko maszyny stosowane w ochronie roślin (opryskiwacze w użyciu), ale również do nawożenia, nawadniania i innych celów związanych z produkcją rolniczą. W 2020 r. na 100 gospodarstw rolnych przypadały 44 szt. opryskiwaczy polowych, przy przeciętnej w kraju wynoszącej 35 szt. (w 2010 r. odpowiednio: 46 szt. i 33 szt.).

Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

Wstępne wyniki PSR 2020 wskazują, że w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r., 25 tys. gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego (wobec 28 tys. w 2010 r.) uzyskiwało dochody z prowadzonej działalności rolniczej. Źródłami dochodów były także:

- praca najemna – dla 12 tys. omawianych gospodarstw domowych (w 2010 r. – 13 tys.),
- emerytury i renty – dla 6 tys. (6 tys.),
- działalność pozarolnicza – dla 4 tys. (7 tys.),
- inne niezarobkowe źródła utrzymania (poza emeryturą i rentą) – dla 4 tys. (1 tys.).

Przy spadku liczby gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego uzyskujących dochody z pracy najemnej, a szczególnie z działalności pozarolniczej i utrzymującej się na bardzo zbliżonym poziomie liczbie gospodarstw pobierających emerytury i renty, zaobserwowano, podobnie jak przeciętnie w kraju, znaczny wzrost liczby gospodarstw domowych uzyskujących dochody z innych niezarobkowych źródeł utrzymania.

Działalność rolnicza stanowiła główne źródło utrzymania, czyli źródło dochodów przekraczające 50% dochodów ogółem, dla 34,7% gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (przeciętnie w kraju – 30,4%). W przekroju terytorialnym, najwyższy odsetek gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego uzyskujących główne dochody z działalności rolniczej odnotowano w województwie kujawsko-pomorskim (50,7%), a najniższy – w województwie podkarpackim (11,7%).

W odniesieniu do 2010 r. zmniejszyła się liczba gospodarstw domowych uzyskujących dochody z działalności rolniczej

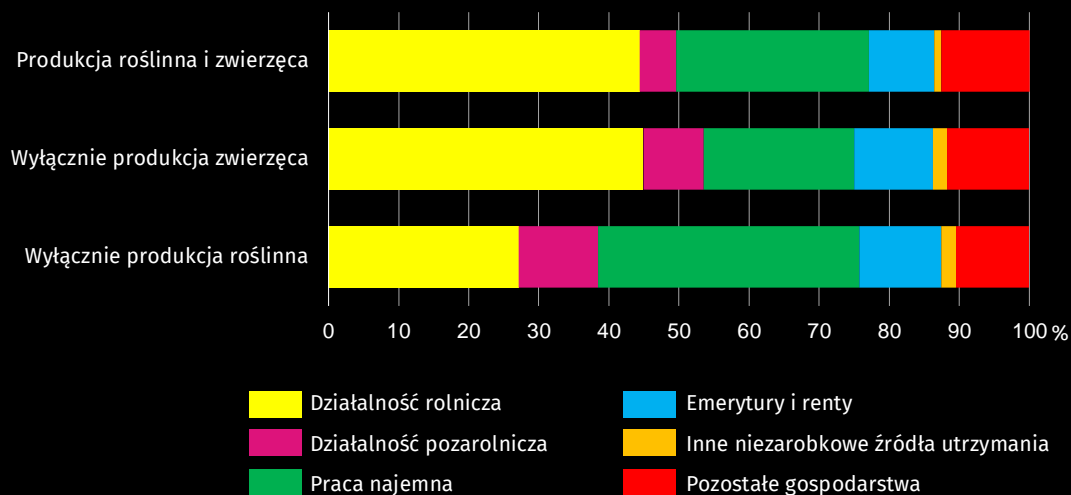
Wykres 7. Struktura liczby gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów w 2020 r.

W pozostałych gospodarstwach domowych użytkujących gospodarstwa rolne, głównymi źródłami dochodów były:

- praca najemna – dla 32,9% omawianych gospodarstw domowych (przeciętnie w kraju – 33,1%),
- emerytury i renty – dla 10,7% (15,5%),
- działalność pozarolnicza – dla 8,7% (8,1%),
- inne niezarobkowe źródła utrzymania (poza emeryturą i rentą) – dla 1,6% (2,0%).

Wykres 8. Struktura liczby gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów i rodzaju działalności rolniczej w 2020 r.

Różnice w częstości występowania poszczególnych źródeł głównych dochodów można zaobserwować w strukturze gospodarstw w zależności od rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej.

W grupie gospodarstw z produkcją mieszaną (roślinną i zwierzęcą) oraz zajmujących się wyłącznie produkcją zwierzęcą największą zbiorowość stanowiły gospodarstwa domowe uzyskujące główne dochody z działalności rolniczej (ok. 45%). W grupie gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję roślinną najwyższy był natomiast odsetek gospodarstw domowych, które uzyskiwały ponad 50% dochodów z pracy najemnej (37,3%).

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny w Opolu
Dyrektor Janina Kuźmicka
Tel: 77 453 14 52

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Urzędu Statystycznego w Opolu
Monika Bartel
Tel: 510 993 210

 www.opole.stat.gov.pl

 @Opole_STAT

 @USOpole

Powiązane opracowania

Publikacja GUS pt. *Powszechny Spis Rolny 2020. Raport z wyników*

Publikacja GUS pt. *Powszechny Spis Rolny 2020. Metodologia i organizacja badania*

Ważniejsze pojęcia i wyjaśnienia metodologiczne zawarto w wyżej wymienionych opracowaniach.

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

Bank Danych Lokalnych – Powszechne Spisy Rolne – PSR 2020